

Mikor Ady Endre is Sopronról cikkezett

Egy erős asszony s a gyöngye moralisták

Az olcsó kis moralisták megint elemükben voltak. Nekiálltak kivégezni egy asszonyt, a szegény Schladerernét…

Mit vétett ez asszony nekik? Mit vétett önmagának, családjának, a kedves társadalomnak?… Semmit, de semmit. Kettévágta a bonyodalmát az ő legsajátabb, keserves, hosszú élet-drámájának. Kettévágta akkor, mikor a kést végre följánlotta neki az ő szomorú végzete. Ez a kés nem kés volt, hanem revolver. És Schladererné kezébe nyomta a revolvért egy idegen úrnak, kit úgy hívtak: Schladerer… Ez történt…

…De mi az olcsó kis moralistákról szoltunk, akik sohasem voltak kicsinyebbek, mint most. Ezek a kis moralisták elfelejtettek mindent. Elfelejtették, hogy ma már a legkonzervatívabb s legtunyább agyvelő is mer afölött kételkedni, hogy ha egy férfiúi és egy asszonyi lényt házastársaknak nyilvánít az anyakönyvvezető, s – legyünk meg nem botránkoztatók – megáld a vallás szolgálja -, hát okvetlenül házasság történt-e?

Az olcsó kis moralisták azt is elfeledték, hogy élt és él és írt egy nagy, ősz különélő ott fent az északi ködben, s e különélő óriásnak van a többek között egy igen népszerű asszonya, kit Nórának hívnak, s kit immár a kültelkeken is ismernek…

Schladererné odaadta harmatos, erős, álmokkal bevirágzott ifjúságát egy úrnak, ki jól öltözött, s palotát rendezett be. És Schladererné még annyira sem volt mégsem a férjéé, mint Nóra öngyűlölet, aki voltaképpen szeleburdi kis nő… Értsék meg önök, kis moralisták: Schladererné már Nietzschénél tartott!… Schopenhaueren már régen túladott!… És Schladerer ugyanekkor a nem tudom hányadik kasszabetörést csinálta, s röhögte az asszonyát, ki olyan „eszels”, hogyha már szétaposták ifjúságát, ifjú testét s ifjú vágyait -, földíszíti a szerencsétlen mirtusz-koszorú virágaival a lelkét… És Schladererné már Nietzschét olvasta. És Schladererné több joggal mondhatta, hogy „én én vagyok”, mint ötvenhárom Magda leányasszony…

Már ekkor Schladerer régen meghalt. Egyszer csak nyílik a szalon, s egy hitványan reszkető, sápadt férfi így zavarja meg a Nietzsche-eszmék légyottját a pihenő szép asszonyi koponyában:

– Elvesztünk! Becstelének lettünk, mert én loptam és raboltam… A világ mit mond most már?

Hát nem természetes, hogy az übermenschi tető felé szálló lelket gúnyos megvető érzés szállja meg, és Schladererné így szól:

– Most már ideje, hogy hagyjon magamra végleg, barátságos idegen. Fogja: itt a revolver. Végezze el nevenséges kis afférját a világgal.

Mi közöm nekem bármelyikükhöz is?

Hát így történt…

(ae)

NN 1901. október 27.

Jegyzetek

112. Egy erős asszony s a gyöngye moralisták. NN 1901. okt. 27. 6–7. – Hírek – (ae)

A cikk háttere: megbukott egy soproni bank, melynek igazgatója, Schladerer Alfréd sorozatosan sikkasztott, és 1880 óta hamis mérleget állított fel, állandóan hamisan könyvelt. Mikor Schladererné a bank közeli bukásáról tudomást szerzett, ő maga ajánlotta férjének az öngyilkosságot. – nagy, ősz különélő: Ibsen – Magda leányasszony: Sudermann Otthon c. drámájának hősnője, aki nem tud megbékülni a korlátolt családi környezettel.

Mj.: Ha (82.)

ADY ENDRE ÖSSZES PRÓZAI MŰVEI II.Újságcikkek, tanulmányok (1901. május - 1902. február) Szerkesztette: Koczás Sándor Budapest : Neumann Kht., 2000

Többet az ügyről: http://epa.oszk.hu/01900/01977/00054/pdf/EPA01977_Soproni_Szemle_1961-xv-4.pdf Hárs József cikke!